

VATTENKRISEN

Cecilia Kilbride på Torslunda försöksstation visar hur droppbevattningen vid äppelodlingen är upplyft för att man ska kunna rensa ogräset utan att hacka sönder slangen.

FOTO: SOFIA HEDMAN

Varje liten droppe gör nytta

Kanske kan Öland lära av Israel som alltid haft vattenbrist. Numera används avloppsvatten i jordbruket. Redan i förskolan lär man sig spara vatten.

ÖLAND/ISRAEL. På min femåriga dotters förskola har de haft vattentema under hela läsåret. Beslutet om vattentema togs långt innan vattenbristen påtalades och handlade först mest om att upptäcka vatten.

Men nu säger dottern att vi måste spara vatten, duscha kort och se till att vattnet i vattentornet inte tar slut.

– Medvetenheten om vattenbristen är nog större bland småbarnen än bland ungdomar och vuxna. Så har det i alla fall verkat när jag pratat med folk, säger Mörbylångas tekniske chef Niclas Beermann.

Lantbrukarna anlägger vattendammar, men det gångna århundradets utdikningar dränerar Öland och nivåerna i dammarna är så låga att det är osäkert om vattnet räcker om sommaren blir torr.

Kommunen ordnar

vattenvecka, vädjar om sparsamhet och tittar nu på hur man ska investera i avsaltning och annan teknik.

Och kanske vore det läge för såväl lantbrukare som kommun (och skola) att snegla på Israel, landet som till stor del är öken, men som fått öknen att blomma och som är en stor exportör av lantbruksprodukter, trots vattenbristen.

– Vi har alltid haft ont om vatten. Detta är något alla är medvetna om och ett exempel är att man i förskolan lär sig hur man diskar utan att låta vattnet spola, berättar Roberth Friedman, handelschef på Israels ambassad i Stockholm.

Vatteneffektiviteten i Israel är osedvanligt hög. I Mörbylånga försvinner mer än var fjärde liter ut genom trasig ledningar.

FAKTA

Vattenbesparing

Vattenbesparing har blivit en exportindustri i Israel.

Landet exporterar vattenrelaterade industriprodukter för cirka 1,4 miljarder dollar årligen (2010)

Man har utvecklat produkter inom bland annat:

- Läcksökning, tätning av läckor i ledningsnätet.
- Vattenrening av avlopp.
- Bevattning för lantbruket, bland annat så kallad droppbevattning.
- Avsaltning.
- Säkring av vattenkvalitet.

källa: israelnewtech.gov.il

I Israel har man medvetet arbetat för att minska läckaget och där är svinnet 2 procent.

Droppbevattning är en teknik som utvecklats i Israel som varje lantbrukare där använder sig av. Det innebär att man i stället för att spruta vatten över hela åkrar, lägger ut slangar med hål vid varje planta eller träd. Sedan anpassas såväl vatten som näring beroende på grödans behov och väderlek.

Hur mycket vatten kan man spara på det sättet?

– Det är lite olika, men åtminstone 50 procent. En annan fördel är att skörden blir bättre, både kvalitetsmässigt och kvantitet. Det beror bland annat på att man tillför en jämn bevattning, så att tillväxten inte hämmas av torrperioder, säger Lars Larsson, vd på företaget Aquadrip i Växjö.

Företaget säljer bland

annat droppteknologi till lantbruket. På Öland finns tekniken hos lantbrukaren Mikael Johansson i Torslunda. Han använder droppbevattning i sin jordgubbsodling.

Även flera fröplantager på Öland använder droppbevattning. Men det är inte särskilt utbrett.

Är det dyr investering?

– Ja, relativt dyrt. Därför är det för närvarande främst ekologiska odlare som satsar på droppbevattning, säger Lars Larsson.

I dag används droppbevattning alltså sparsamt i Sverige, och då främst när det gäller bevattning av träd och fleråriga grödor. Försök har gjorts i Sverige på potatis också, med gott resultat.

– I princip skulle man kunna använda droppbevattning även för spannmål. Det israeliska företaget Netafim vann Stockholm water price 2013 för sin utveckling av droppbevattning vid risodling, säger Lars Larsson.

Det pratas ibland om att

återanvända avloppsvatten.

I Israel är återanvändning av avloppsvatten inget nytt. Mellan 75 och 90 procent av avloppsvattnet återanvänds och i över 60 år har man använt renat avloppsvatten för bevattning inom lantbruket.

Numera är tekniken för rening av avloppsvatten i Israel så utvecklad att man i princip skulle kunna dricka det renade vattnet. Att man inte gör det har mer med psykologiska skäl än med vattnets kvalitet att göra, hävdar professor Yona Chen vid Hebrew University i en artikel i Världen i dag.

Aquadrip har också gjort försök med återvinning av avloppsvatten där mat bevattnat energiskog med renat avloppsvatten.

– I Sverige är lantbruket väldigt försiktiga med att använda renat avloppsvatten, säger Lars Larsson.

TEXT
SOFIA HEDMAN
sofia.hedman
@ostrasmaland.se
0485-433 84